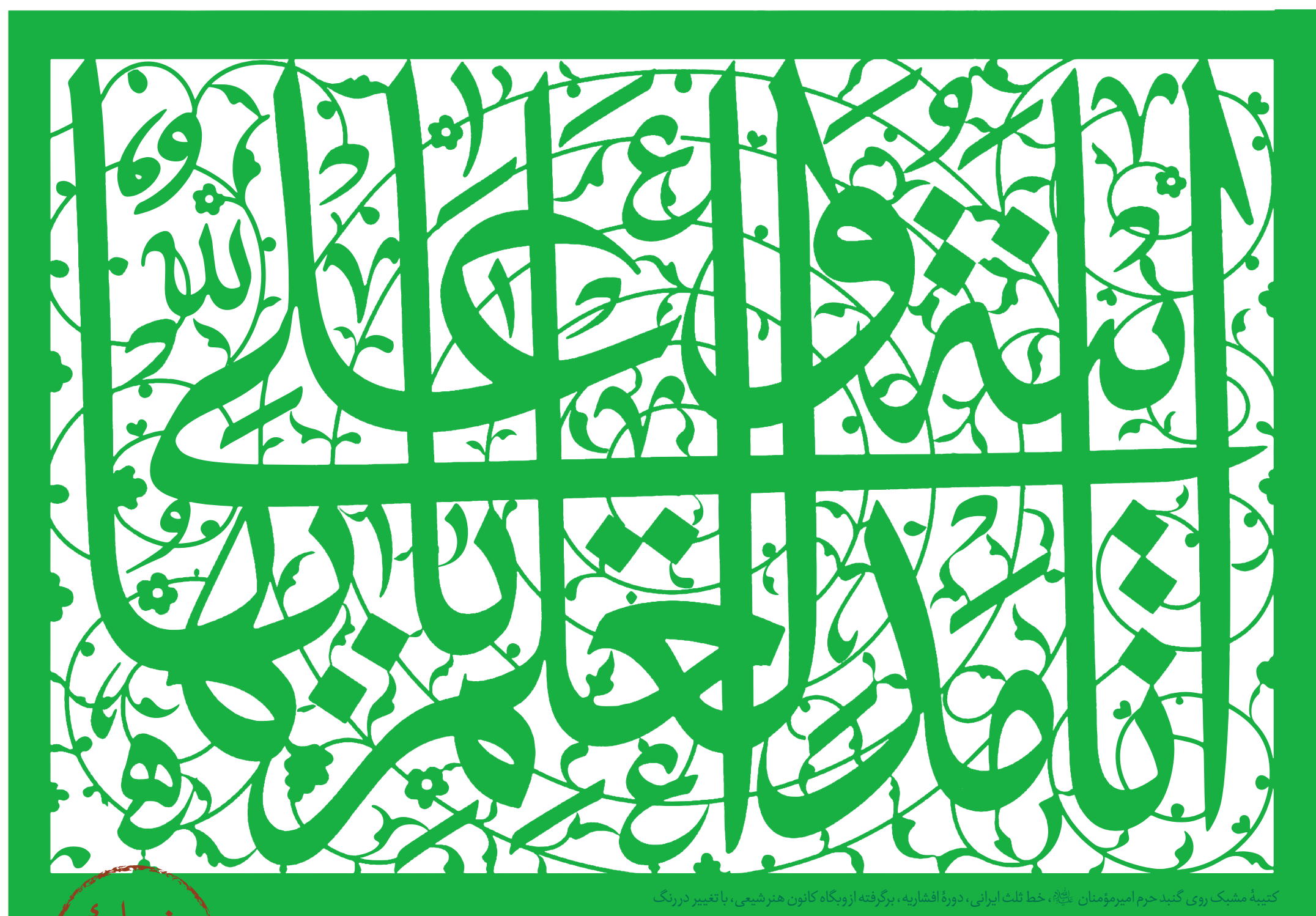

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نشریه پیام حج، شماره هشتم، اسفند ۱۳۹۹ هـ. ش، رجب ۱۴۴۲ هـ. ق، فوریه ۲۰۲۱ میلادی، ۷ صفحه، نشانی: تهران، خیابان آزادی، خیابان رودکی شمالی، سازمان حج و زیارت، طبقه اول، اتاق ۲۳۹، تلفن: ۶۴۵۱۲۱۵۲، تارنما: mb.hajj.ir

شماره
هشتم

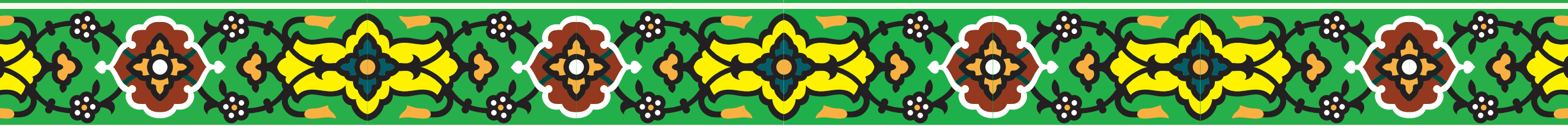
مولود کعبه | ۳

آشنایی با مستجارا | ۳

سلسله مباحث توسل، بخش دوم | ۴

معرفی کتاب «حج، برنامه تکامل» | ۵

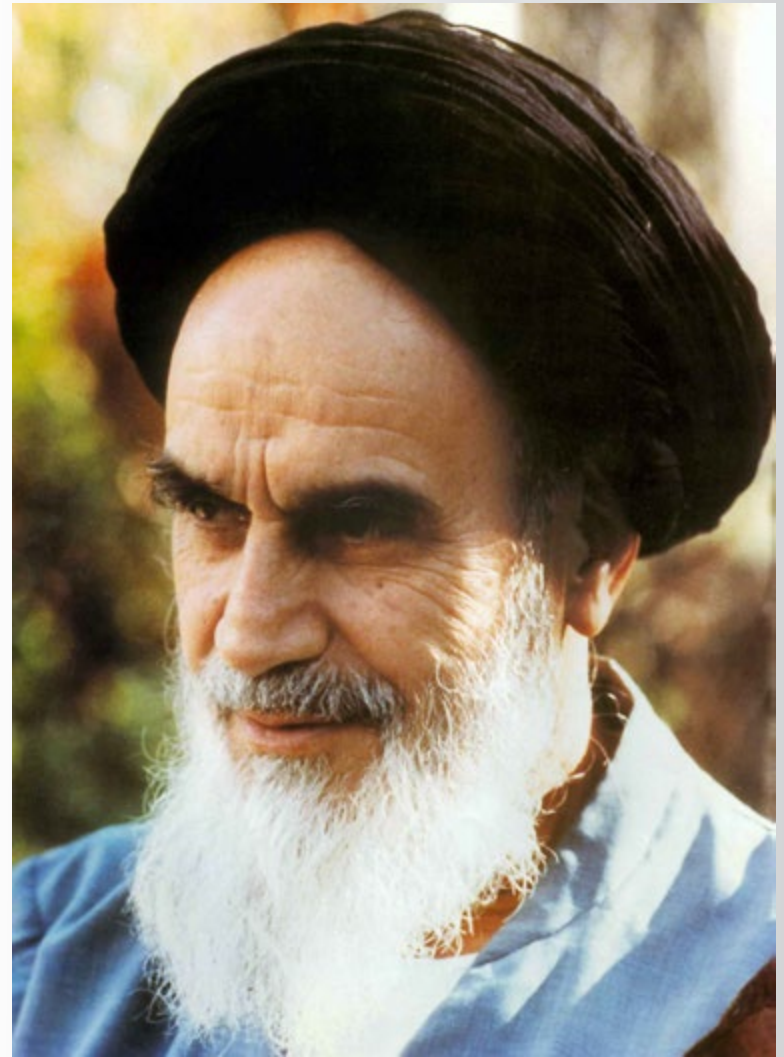
کلام امیرمؤمنان (علیه السلام) در وصف طواف کنندگان و بیان فلسفه حج | ۷

امیرالمؤمنین (علیه الصّلاة و السّلام) شخصیتی است که همه‌ی فرق اسلامی درباره‌ی عظمت او، درباره‌ی خصوصیات او و درباره‌ی شأن و منزلت والای او در اسلام، با یکدیگر اتفاق نظر دارند. لذا به جرأت می‌توان گفت که علی بن ابی طالب (علیه الصّلاة و السّلام)، می‌تواند نقطه‌ی اشتراک و تلائم و همبستگی میان فرق اسلامی قرار بگیرد. در همه‌ی زمان‌ها و دوره‌ها، فرقه‌های اسلامی - به جز گروه ناچیز و اندک نواصب که خارج از فرق اسلامی هستند - شأن امیرالمؤمنین (علیه الصّلاة و السّلام) را همان شأن والا و برجسته و ممتازی میدانستند که شما در کتاب‌های فریقین - چه شیعه و چه سنی - ملاحظه می‌کنید. بنابراین امیرالمؤمنین (علیه الصّلاة و السّلام) ملتی و محل اشتراک فرقه‌های اسلامی است و می‌تواند منبعی برای وحدت بین مسلمین به حساب بیاید.

بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم در سالروز میلاد حضرت علی (ع) ۱۳۸۷/۴/۲۶

[سیزدهم رجب] روز عید مبارکی ... است که عدالت در عالم متولد شده است، روزی است که امیرالمؤمنین - سلام الله علیه - به دنیا آمدند که مظهر همه عدالت‌ها و اعجوبه‌ی عالم هستند و از صدر عالم تا ابد به جز رسول اکرم کسی به فضیلت او نیست. (صحیفه امام، ج ۱۲، ص: ۳۴۳ - ۳۴۴)

«مولود امروز [روز سیزدهم رجب و سالروز ولادت مولا علی (ع)]، وصف کردنی نیست، آنچه که وصف کنند از او، دون شأن اوست و آنچه شعرا و عرفا و فلاسفه و دیگران درباره‌ی او گفته اند، شمه‌ای از آن چیزی است که او هست. غالباً مسائلی که درک می‌کرده اند و می‌کنند راجع به مولا علی بن ابی طالب، عرضه می‌داریم. آن چیزهایی را که ما نمی‌توانیم درک کنیم و دست عرفا و فلاسفه و دیگران از آن کوتاه هست، آن چیز قابل ذکر نیست. انسان تا نشناسد، نمی‌تواند بگوید و آن مقداری هم که در دسترس ماست، آن قدر زیاد است که گفتن او محتاج به زمان‌های طولانی است. و لهذا ما باید در پیشگاه مبارک ایشان عذرخواهی کنیم و عذر تقصیر بخواهیم که ما قاصریم و نمی‌توانیم بیان کمال شما را بکنیم.» (صحیفه امام، ج ۱۹، ص: ۲۱۳)

مولود کعبه

حضرت علی (علیه السلام) در صبح روز جمعه سیزدهم رجب، ده سال قبل از بعثت در مکه، در درون کعبه متولد شد و این از افتخارات و امتیازات بی نظیر زندگی علی (علیه السلام) است که در درون مقدس ترین مکان یعنی کعبه تولد یافت و این مطلب از نظر تاریخی و روایات شیعه و سنی، قطعی است و علامه امینی در کتاب ارزشمند الغدير، جلد ششم، این موضوع را از شانزده کتاب اهل تسنن نقل کرده است.

مادر امیرمؤمنان (علیه السلام)، فاطمه، دختر اسد فرزند هاشم است. وی از نخستین زنانی است که به پیامبر ایمان آورد و پیش از بعثت از آیین ابراهیم (علیه السلام) پیروی می کرد. او همان زن پاکدامنی است که به هنگام شدت یافتن درد زایمان راه مسجد الحرام را پیش گرفت و خود را به دیوار کعبه نزدیک ساخت و چنین گفت:

خداوندا، به تو و پیامبران و کتاب هایی که از طرف تو نازل شده اند و نیز به سخن جدّم ابراهیم سازنده این خانه ایمان راسخ دارم، پروردگارا! به پاس احترام کسی که این خانه را ساخت و به حقّ کودکی که در رحم من است، تولّد این کودک را بر من آسان فرما.

لحظه ای نگذشت که فاطمه به صورت اعجاز آمیزی وارد خانه خدا شد و در آنجا وضع حمل کرد.^۱ این فضیلت بزرگ را قاطبه محدثان و مورخان شیعه و دانشمندان علم انساب در کتاب های خود نقل کرده اند. در میان دانشمندان اهل تسنن نیز گروه زیادی به این حقیقت تصریح کرده، آن را يك فضیلت بی نظیر خوانده اند.^۲

حاکم نیشابوری می گوید:

ولادت علی در داخل کعبه به طور تواتر به ما رسیده است.^۳

آلوسی بغدادی صاحب تفسیر معروف می نویسد:

تولّد علی در کعبه در میان ملل جهان مشهور و معروف است و تاکنون کسی به این فضیلت دست نیافته است.^۴

شرح ماجرای ولادت

فاطمه بنت اسد مادر گرامی حضرت علی (علیه السلام) همواره کنار کعبه می آمد و به راز و نیاز و طواف کعبه می پرداخت تا اینکه روزی دیدند این سیّده دودمان هاشمی با حالتی ملکوتی در کنار کعبه، دست ها را به سوی آسمان بلند کرده، عرض می کند: «پروردگارا! من به تو و به پیامبران و آنچه از جانب تو آورده اند ایمان دارم، من سخن جدّم ابراهیم خلیل (علیه السلام) را تصدیق می کنم. او بنای کعبه را ساخت. پروردگارا! به حق آن کسی که این خانه را ساخت و به حق این مولودی که در رحم من است، وضع حمل مرا آسان گردان.»

در همین لحظه، دیوار کعبه شکافته شد، فاطمه (علیه السلام) به درون کعبه وارد شد و آن دیوار مانند اول به هم پیوست. حاضران، حیران و شگفت زده شدند. شب و روز، سخن از این حادثه عجیب در زبان ها بود. نه کلید، در خانه را می گشود و نه کلنگ در ساختمان کعبه اثر می کرد. همه دریافتند این حادثه ای الهی است. پس از سه روز فاطمه (علیه السلام) از خانه بیرون آمد، در حالی که نوزادی در آغوش داشت. او در پاسخ به سؤالات مطرح شده گفت:

«هنگامی که وارد کعبه شدم، از میوه های بهشتی که در آنجا بود خوردم و چون خواستم از خانه بیرون آیم از منادی غیبی شنیدم که گفت: ای فاطمه! نام فرزندت را علی بگذار و خداوند علیّ اعلا می فرماید: «من نام او را از نام خودم گرفته ام.»^۵

.....

۱. کشف الغمة، ج ۱، ص ۹۰.

۲. مانند مروج الذهب، ج ۲، ص ۳۴۹ / شرح الشفاء، ج ۱، ص ۱۵۱ و....

۳. مستدرک حاکم، ج ۳، ص ۴۸۳.

۴. شرح قصیده عبدالباقی افندی، ص ۱۵.

۵. سیره چهارده معصوم، محمّد محمدی اشتهاردی، ص ۹۶.

آشنایی با مُسْتَجَار

«مستجار»^۱ بخشی از کعبه شریف است. هر گوشه از کعبه را رکن می گویند. این مکان در مجاورت رکن یمانی و مقابل ملتزم (قسمتی از دیوار کعبه، که در يك سوی آن حجرالأسود و در سوی دیگرش باب کعبه است.) قرار دارد. در گذشته که کعبه دو درب داشته، درب دیگر آن در این محدوده قرار داشته است. مستجار را به این دلیل مستجار می گویند که مردم به آن مکان پناه آورده و خواسته های خود را از خداوند طلب می نمایند.

امام صادق (علیه السلام) فرمودند:

«حضرت ابراهیم کعبه را ساخت و برای آن دو در قرار داد، دری به مشرق و دری به مغرب. «وَالْبَابُ الَّذِي إِلَى الْمَغْرِبِ يُسَمَّى الْمُسْتَجَارَ»؛ دری که رو به مغرب است، «مستجار» نامیده می شود.^۲

علت نامگذاری این مکان به مستجار

این مکان به احترام مولود کعبه امیرالمومنین (علیه السلام) و راهبایی فاطمه بنت اسد به درون آن، قداست پیدا کرد. در حدیث دیگری از امام سجاد (علیه السلام) آمده است که چون آدم به زمین هبوط کرد، کعبه را طواف نمود، کنار مستجار که رسید، به کعبه نزدیک شد دستان خود را به آسمان بلند کرد و گفت:

«پروردگارا! مرا ببخشای»

ندا آمد: تو را بخشیدم، گفت:

«خدایا! فرزندانم را»

ندا آمد:

«يَا آدَمُ مَنْ جَاءَنِي مِنْ وَلَدِكَ فَبَاءَ بِذَنْبِهِ بِهَذَا الْمَكَانِ غَفَرْتُ لَهُ»^۳

هر يك از فرزندان تو به این مکان آید و گناه خویش را اینجا آورد. گناهش را می آمرزم.

مستحب است در کنار مستجار دست ها را باز نموده و مستجار را در آغوش گرفته، شکم و صورت خود را به آن بچسباند و در همان حال به گناهان خود اعتراف نموده و از آن ها توبه نماید، چرا که هر بنده مؤمنی که در این مکان توبه نماید خداوند گناهانش را می آمرزد.^۴ در شفاء الغرام آمده است: به این مکان از این روی مستجار گفته اند که پناه گیرند به آن، چون «مستجار من ذنوب»^۵ است، یعنی گناهان وی ریخته می شود.

.....

۱. هو ما بين الركن الى الباب المسدود في دُبر الكعبة، وهكذا سماه ابن جبیر في رحلته (رحلة ابن جبیر ص ۶۵) والمحب الطبري «في القری. شفاء الغرام باخبار البلد الحرام، ج ۱، ص ۳۷۳. جار به معنای همسایه و «مستجار» به معنای پناه بردن به همجواری و به صورت کلی تر پناه بردن است. آثار اسلامی مکه و مدینه، ص ۹۶ و ۹۷.

۲. حج و عمره در قرآن و حدیث، حجة الاسلام والمسلمین ری شهری، ص ۱۵۸.

۳. بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۲۰۶. آن چه در جواهر الکلام ج ۱۹ ص ۳۵۵ و در دعائم الاسلام، ج ۱، ص ۲۹۲. آمده است نزدیک به همین مضمون است.

۴. همان، ص ۱۵۸.

۵. شفاء الغرام باخبار البلد الحرام، ج ۱، ص ۳۷۴.

سلسله مباحث توسل بخش دوم

در قسمت گذشته از سلسله مباحث توسل، به تعریف توحید، شرک و توسل پرداخته شد، در این قسمت به با بهره‌گیری از آیات قرآن درباره این شبهه استدلال می‌شود که آیا هر نوع توسل و از استفاده از وسائط، شرک است یا خیر؟

در بخش گذشته از سلسله مباحث توسل، به تعریف توحید، شرک و توسل پرداخته شد، در این قسمت با بهره‌گیری از آیات قرآن درباره این پرسش استدلال می‌شود که آیا هر نوع توسل و از استفاده از وسائط، شرک است یا خیر؟

در صحت اینکه انسان مستقیماً چیزی را از خداوند متعال بخواهد شکی نیست، اما صحبت در این است که آیا می‌تواند از وسائط و چیزهایی به عنوان واسطه بین خود و خدا، برای برطرف شدن نیاز و یا تقرب، استفاده کند؟ خداوند، عالم را بر اساس اسباب و مسببات خلق کرده است و هر یک از اسباب عادی در دیگری به اذن خداوند اثر می‌گذارد. آیات قرآن هم به این نوع سبب و مسبب اشاره دارد، چنان‌که فرمود: آب سبب رویش میوه‌ها و رزق شماست.^۱ و یا به صراحت تأثیر آب در زراعت را بیان می‌کند.^۲

واضح است که خداوند، موثر مستقل و فاعل اصلی است و موجودات مؤثر دیگر در جهان همگی ذاتاً غیر مستقل و از حیث وجود و تأثیر وابسته به خدا هستند. این نوع واسطه‌ها عام هستند و خداوند به صراحت بر وجود آن‌ها اذعان دارد. اما توجه به غیر خدا به سه صورت ممکن است:

توجه و واسطه قراردادن چیزی همراه با اعتقاد به اینکه این واسطه، در فعل

و کمک‌رسانی خود، از خدا بی‌نیاز بوده و از موضع استقلال، انسان را یاری می‌کند. چنین کمک‌خواستنی، جز «شرک» نام دیگری ندارد، زیرا اعتقاد به استقلال یک موجود و بی‌نیازی او از خدا از هر نظر مردود است.

توسلی که مشرکین بت‌پرست انجام می‌دهند توسلی نامشروع است؛ چرا که آنان توانایی انجام امور و صاحب اختیاری آن را به ملائکه و جن و انس نسبت می‌دهند و عبادت خدای را ترک می‌کنند. نه او را عبادت می‌کنند و نه به او امیدوارند و نه از او بیمناک. بلکه همه امید و ترسشان در برابر بت‌هاست. مشرکین نه تنها وسیله را عبادت می‌کردند بلکه با دادن قربانی‌ها به آن‌ها تقرب می‌جستند.^۳

توجه و استعانت از غیر خدا به قید این که این فرد از قدرت و نیروی خدادادی بهره گرفته و انسان را یاری می‌کند. چنین کمک‌خواستنی مایه شرک نیست، بلکه عین توحید است، زیرا جهان آفرینش جهان اسباب و مسببات است و فیض الهی، طبق مشیت خدا از مجاری یک رشته اسباب به انسان می‌رسد و سبب در کار خود، استقلال ندارد و به امر الهی وظیفه خود را صورت می‌دهد.

خداوند در قرآن در سوره حمد بیان می‌کند که: «ایاک نستعین» یعنی فقط از تو کمک می‌جوییم، اما همین قرآن سخن از کمک گرفتن از نماز و صبر و ... به میان می‌آورد. مانند: «اَسْتَعِیْنُوا بِالصَّبْرِ

وَالصَّلَاةِ». ^۴ مسلماً نماز و شکیبایی، فعل انسان است، و با انجام این دو فعل، انسان قوی و نیرومند می‌شود، و مثل «قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا». ^۵ اگر طلب کمک از غیر خدا حرام بود و یا رنگ شرک داشت، چگونه ذوالقرنین که قرآن به ستایش او پرداخته، از غیر خدا استعانت می‌جوید؟ و یا آیه شریفه: «... وَإِنْ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ...» ^۶ که به صراحت از کمک گرفتن مومنین از یکدیگر سخن می‌گوید.^۷

این آیات و آیات دیگر و سیره عقلای جهان، حاکی از آن است که استعانت از غیر خدا به نحوی که بیان شد، ارتباطی به شرک و پرستش فرد ندارد، اگر درخواست کمک از غیر خدا را مایه شرک بدانیم، در روی زمین موحدی وجود نخواهد داشت. در واقع همه مسلمانان جهان، می‌دانند که نصرت واقعی از آن خداست، چنان که می‌فرماید: «وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ». ^۸ ولی در عین حال، در کلیه مسائل زندگی از یکدیگر کمک طلبیده و یکدیگر را کمک می‌کنند.

توسل، ایجاد ارتباط قلبی با یک واسطه‌خدایی است که در درگاه الهی آبرو دارد و دعای او در پیشگاه خدا مستجاب است و از این نظر قطعاً التماس دعا داشتن و شفاعت خواستن شرک نخواهد بود.

۱. سوره بقره (۲)، آیه ۲۲: «الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا

وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ».

۲. سوره سجده (۳۲)، آیه ۲۷: «أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَانْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ».

۳. موسوی همدانی، سید محمد باقر؛ ترجمه تفسیر المیزان، قم، موسسه انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴ ش، پنجم، ج ۱۳، ص ۱۸۰.

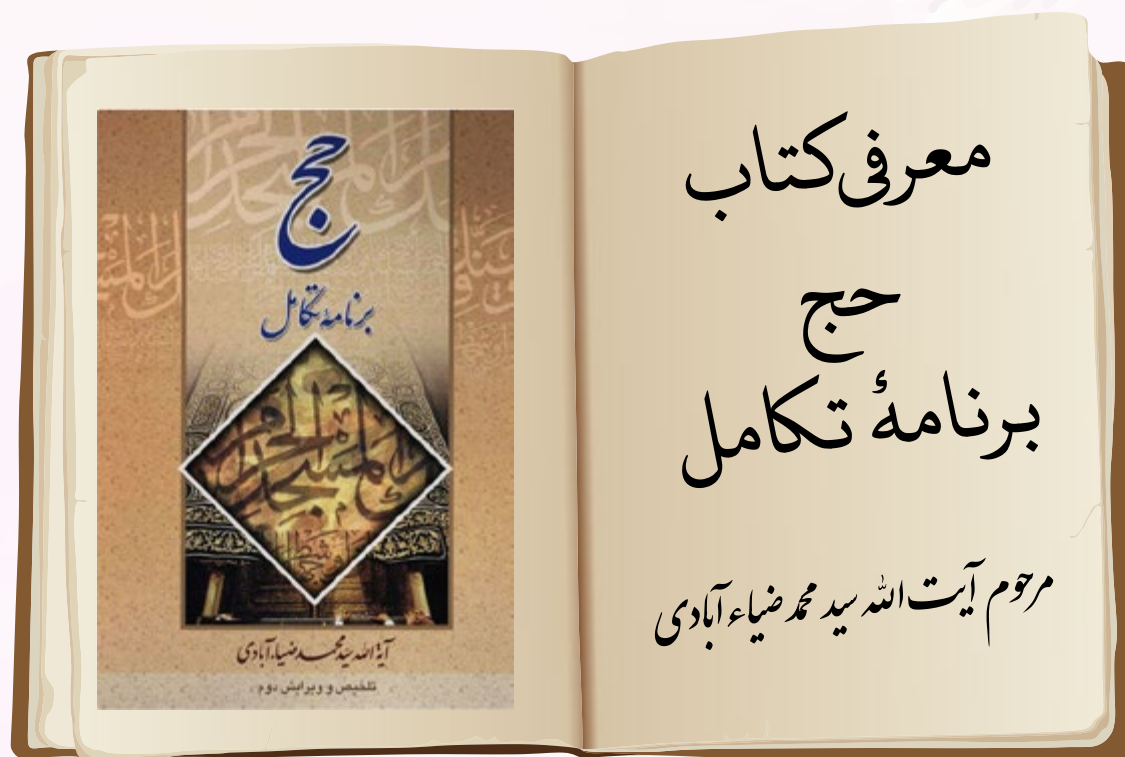
۴. سوره بقره (۲)، آیه ۴۵: «وَأَسْتَعِیْنُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ». از صبر و نماز یاری جویید (و با استقامت و مهار هوس‌های درونی و توجه به پروردگار، نیرو بگیرید) و این کار، جز برای خاشعان، گران است.

۵. سوره کهف (۱۸)، آیه ۹۵: «ذو القرنین» گفت: «آنچه پروردگارم در اختیار من گذارده، بهتر است (از آنچه شما پیشنهاد می‌کنید) مرا با نیرویی یاری دهید، تا میان شما و آن‌ها سد محکمی قرار دهم».

۶. سوره انفال (۸)، آیه ۷۲: «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ الَّذِينَ آوَوْا وَ نَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَهِاجِرُوا مَا لَكُم مِّنْ وَلَا تِلْكَ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَ إِنْ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُمْ مِثَاقٌ وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ». ترجمه: کسانی که ایمان آوردند و هجرت نمودند و با اموال و جان‌های خود در راه خدا جهاد کردند، و آن‌ها که پناه دادند و یاری نمودند، آنان یاران یکدیگرند. و آن‌ها که ایمان آوردند و مهاجرت نکردند، هیچ گونه ولایت (دوستی و تعهدی) در برابر آن‌ها ندارید تا هجرت کنند! و (تنها) اگر در (حفظ) دین (خود) از شما یاری طلبند، بر شماست که آن‌ها را یاری کنید، جز بر ضد گروهی که میان شما و آن‌ها، پیمان (ترک مخاصمه) است و خداوند به آنچه عمل می‌کنید، بیناست!

۷. هدف آیه در ایاک نعبد و ایاک نستعین، نقد کمک خواهی مشرکان است که از معبودهای خود کمک می‌طلبیدند، به تصور این که در افعال و اعمال خود، از خدا بی‌نیاز هستند.

۸. سوره آل عمران (۳)، آیه ۱۲۶: «وَ مَا جَعَلَ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى لَكُمْ وَ لَتَظْمَنُنَّ قُلُوبَكُمْ بِهِ وَ مَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ». ولی اینها را خداوند فقط بشارت، و برای اطمینان خاطر شما قرار داده و گر نه، پیروزی تنها از جانب خداوند توانای حکیم است!

علما و دانشمندان و فقهای بزرگوار، هرکدام به سهم خود کوشیده‌اند تا مسلمانان را با ابعاد گوناگون حج آشنا کنند و راه را برای بهره‌وری بیشتر آنان هموار سازند. مرحوم آیت الله حاج سید محمد ضیاء آبادی رحمه الله، که بهمن ماه گذشته روح بلندشان به خدا پیوست، از جمله عالمانی بودند که با تألیف کتاب «حج برنامه تکامل» کوشیدند تا مناسک معنوی حج را تبیین کنند تا زائران بیت الله الحرام با معرفت و بصیرت در این مسیر طی طریق کرده، راه نجات را بیابند و در پایان پاک و پاکیزه و مهذب به میهن خویش برگردند.

محرم کنیم، که ان شاء الله و به فضل و عنایت پروردگار، در این سفر سعادت ثمر، همراه زوار خانه خدا، رفیقی منبّه و مونسى مذکّر باشد. به امید آن که بهره‌ای از ثواب آن اعمال و احوال ملکوتی، در آن مواقف و شعائر الهی، عاید این حقیر فقیر نیز بگردد.

والله الحمد که موقّم فرمود و این اثر کوچک، به این صورت مشهود درآمد و همچون ران ملخی از موری ناتوان به درگاه سلیمان، تقدیم آستان اقدس حضرت ولیّ الله اعظم، امام زمان، ارواحنا له الفدا گردید و یُرجی من کرمه المنّ بالقبول.

سر تشریع عبادت، آثار اجتماعی حج، اسرار روحی حج، طی مراحل، مواقف، اتمام حج و نتایج آن و زیارت، عناوین هفت بخش این کتاب هستند.

لازم به ذکر است که این کتاب، خلاصه‌ای از کتابی به همین نام است که با اجازه مرحوم مؤلف توسط مرکز تحقیقات حج تلخیص و توسط انتشارات مشعر در ۲۰۹ صفحه و در قطع وزیری منتشر شده است.

برای بارگیری و مطالعه کتاب، [اینجا](#) کلیک کنید.

آن‌ها ندارد. گویا تنها چیزی که از آن‌ها خواسته‌اند، همین است که دو قطعه حوله بر خود بیوشند و کلمه لبیک به زبان جاری کنند و چند بار گرد بیت بچرخند و بین صفا و مروه گردش کنند و در منی سر بتراشند و گوسفندی بکشند و سنگریزه‌هایی به ستون‌های بیابان منی بزنند و بعد برگردند و والسلام! پس معلوم می‌شود که آن‌ها روح حج را درک نکرده‌اند و هدف و معنای کار خود را نشناخته‌اند، و در نتیجه به این چنین تضاد و تناقضی در عمل مبتلا شده‌اند.

بنابراین چاره‌ای نیست جز این که خود را به فراگیری و فهم مقصدها و هدف‌های انسانی و حیاتی برنامه‌های حکیمانه آسمانی، موظف بدانیم و در این راه، از خود سعی بلیغ و اهتمام کافی نشان بدهیم

از این نظر، دیرزمانی بود می‌اندیشیدم که مقاله‌ای کوتاه با خواست خدا در این باب، به رشته تحریر درآورم و آنچه را با فهم قاصر خود، در این زمینه، از آیات قرآن کریم و روایات رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه معصومین علیهم السلام و بیانات آقایان علما و بزرگان دین، به دست آورده‌ام، به صورت مجموعه مختصری، به عنوان ارمغان سفر، تقدیم حجاج بیت

مناسک را هم به خوبی می‌دانند، اما نه انقلابی در اخلاق و تکامل نفس و ترقی روح و ارتباط با خدا در آنان حاصل می‌شود و نه از نظر روابط اجتماعی و حفظ حقوق بشری، خود را مضبوط و منظم می‌سازند.

بعضی از مردمی که به عزم زیارت بیت الله و امتثال فرمان عظیم خدا، به جنب و جوش می‌افتند و مقدمات سفر را فراهم می‌سازند، از کوچک‌ترین اشیای مورد حاجت در سفر، غفلت نمی‌کنند؛ از وسایل خواب و خوراک و پوشاک و ساک‌های بزرگ و کوچک برای حمل سوغاتی گرفته تا یادگرفتن مناسک حج و مسائل مربوط به احرام و طواف و سعی و رمی و سایر اعمال ظاهری که همه را با جدّ و اهتمام کامل، تهیّه و تحصیل می‌کنند، اما از نظر درک روح حج و شناختن هدف و مقصود از این سیر و سفر الهی، چنان در حال غفلت و بی‌خبری می‌روند و بر می‌گردند که اصلاً حرفی از آن به میان نمی‌آورند و سؤالی نمی‌پرسند و برنامه‌ای نمی‌گذارند و احساس کمبودی نمی‌کنند. گویی اصلاً شناختن آن حقایق و صورت خارجی دادن به آن مقاصد، در مرکز قلب و صحنه عمل، جزء برنامه اسلامی نیست و هیچ‌گونه دخالتی در امور

علما و دانشمندان و فقهای بزرگوار، هرکدام به سهم خود کوشیده‌اند تا مسلمانان را با ابعاد گوناگون حج آشنا کنند و راه را برای بهره‌وری بیشتر آنان هموار سازند. مرحوم آیت الله حاج سید محمد ضیاء آبادی رحمت الله علیه از جمله عالمانی هستند که با تألیف کتاب «حج برنامه تکامل» کوشیدند تا مناسک معنوی حج را تبیین کنند تا زائران بیت الله الحرام با معرفت و بصیرت در این مسیر طی طریق کرده، راه نجات را بیابند و در پایان پاک و پاکیزه و مهذب به میهن خویش برگردند. ایشان در مقدمه کتاب می‌نویسند:

«نیل به آثار حیات بخش اعمال عبادی عموماً و عمل حج خصوصاً، مشروط به این است که به دقایق و اسرار این دستورات عظیم آسمانی توجه کامل بشود؛ وگرنه بسیار روشن است که صورت عاری از روح، آن نتایج عالی انسانی و اجتماعی را نخواهد داد و به طور قطع، قسمت عمده محرومیت ما مسلمانان، از آثار فوق‌العاده عظیم دستورات دینی خود، معلول بی‌توجهی به روح قوانین الهی و اکتفا به صورت ظاهر آن‌هاست. مردمی را می‌بینیم که مکه می‌روند و عمره و حج بجا می‌آورند و ظواهر اعمال و

بیت الحرم به مقدم مولا حرم شده

روح الامین! به بام حرم رو، اذان بگو
اوصاف شیر حق به زمین و زمان بگو
کامشب شب ولادت صاحب حرم شده
امشب به کعبه فاطمه پروانه علی است
دست خدا به کعبه روی شانه علی است
باور کنید جان به تن کعبه آمده
امشب به لوح نقش قلم ذکریا علی است
امشب زمین به یمن علی عرش می شود
ای کعبه جلوۀ ازلی را نگاه کن
آئینه از جمال جمیل خدا بگیر
مادر، تمام هستی پیغمبر است این
ای دخت شیر! بهر نبی شیر زاده ای
تو دخت شیری و اسدالله زاده ای
بهر رسول، همدم و همراه زاده ای
نوزاد تو کز او حرم الله منجلی است
نقش همیشه زنده ی لوح و قلم علی است
تصویری از حقیقت حُسن قدم علی است
قرآن به وصف اوست که تکمیل می شود
در ذوالفقار زمزمۀ لافتی علی است
ای شهریار کشور جان یا علی مدد
ای رهنمای گمشدگان یا علی مدد
ما جان و دل به مهر تو آراستیم و بس
مرغ دلم کبوتر صحن و سرای توست

بعد از اذان، ثنای علی همچنان بگو
لب را بشوبه زمزم و با حاجیان بگو
بیت الحرم به مقدم مولا حرم شده
دل دور کعبه گردد و دیوانه علی است
امشب دل رسول خدا خانه علی است
باور کنید بت شکن کعبه آمده
آوای سنگ های حرم ذکریا علی است
امشب فلک زبال ملک فرش می شود
مرآت حسن لم یزلی را نگاه کن
با چهرۀ علی ز خدا رونما بگیر
از انبیا به غیر محمد سراسر است این
شیری که هست صاحب شمشیر، زاده ای
بر جمله خلق، رهبر آگاه زاده ای
خوشر ز آفتاب رجب، ماه زاده ای
آئینه تمام نمای خدا، علی است
در بین اولیا به دو عالم علم علی
سعی و صفا و زمزم و رکن و حرم علی است
جزا و چه کس معلم جبریل می شود
بر روی هر که می نگریم نقش یاعلی است
ای دستگیر خلق جهان یا علی مدد
ای ذکر اهل دل به زبان یا علی مدد
روز نخست از تو، تو را خواستیم و بس
شیرین ترین ترانه روح ثنای توست

استاد حاج غلامرضا سازگار (میثم)

کلام امیرمؤمنان علیه السلام در وصف طواف کنندگان و بیان فلسفه حج

وَجَعَلَهُ سُبْحَانَهُ عَلَامَةً لِّتَوَاضُعِهِمْ لِعَظَمَتِهِ وَإِدْعَائِهِمْ لِعِزَّتِهِ
وَإِخْتَارَ مِنْ خَلْقِهِ سُمَاعًا أَجَابُوا إِلَيْهِ دَعْوَتَهُ وَصَدَّقُوا كَلِمَتَهُ وَوَقَفُوا
مَوَاقِفَ أَنْبِيَائِهِ وَتَشَبَّهُوا بِمَلَائِكَتِهِ الْمُطِيفِينَ بِعَرْشِهِ يُحَرِّزُونَ الْأَرْبَابَ فِي مَتَجَرِّ
عِبَادَتِهِ وَيَتَبَادَرُونَ عِنْدَهُ مَوْعِدَ مَغْفِرَتِهِ جَعَلَهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى لِلْإِسْلَامِ عِلْمًا وَ
لِلْعَائِذِينَ حَرَمًا فَرَضَ حَقَّهُ، وَأَوْجَبَ حَجَّهُ، وَكَتَبَ عَلَيْكُمْ وَفَادَتَهُ.
(طواف کنندگان) پا بر جای پای پیامبران نهادند، و چون فرشتگان گرد
عرش بر پای بندگی ایستادند. بر سودهای روز بازار عبادت هر دم فزودند،
و به هنگام تشریف، مغفرت او را از یکدیگر ربودند. خدا، کعبه را برای
اسلام نشان، و برای پناهندگان خانه امان ساخت، رفتن به سوی خانه
را واجب گرداند، و حق آن را بشناساند و بندگان را به زیارت آن خواند.

نهج البلاغه، خطبه ۱، ترجمه مرحوم دکتر سیدجعفر شهیدی

معرفی کتاب

موسوعه رد شبهات، امام علی علیه السلام
گروه کلام و معارف پژوهشکده حج و زیارت،
به منظور دفاع از حریم مذهب اهل بیت علیهم السلام
در برابر شبهات مطرح شده درباره کیان
تشیع، اقدام به انتشار مجموعه کتاب‌هایی
به نام «موسوعه رد شبهات» نموده است.
مجلدهای چهارم، پنجم و یازدهم از
این مجموعه در قالب مقالات متعدد به
پاسخ‌گویی به شبهات مطرح شده درباره
مولای متقیان علی علیه السلام می‌پردازد. عناوین
برخی از این مقالات عبارت‌اند از: علی علیه السلام
محور حق؛ حدیث طیر مشوی، حدیث رد
الشمس، بررسی پیمان مؤاخات، حدیث
یوم الدار، بیعت امام علی علیه السلام، شجاعت
امام علی علیه السلام، فضایل امام علی علیه السلام، حدیث
سَلُونِي، آیه اکمال، آیه تبلیغ، حدیث کاسر
الاصنام و.....

چگونه زیستن، درس‌هایی از چشمه سار حکمت امام علی علیه السلام به روایت شیعه و سنی

سیدحسین اسحاقی
علی علیه السلام پس از پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم مصداق کامل اسوه
حسنه است و پیروی از ایشان موجب هدایت و کمال
امت اسلامی، بلکه انسانی است. شیوه آن بنده راستین
حق، سبب ترقی، رشد و تکامل بشر خواهد بود و به
همان نسبت سرپیچی از روش او، گمراهی و نابودی
همیشگی را در پی خواهد داشت. این کتاب شامل،
سخنان حکیمانه آن حضرت از منابع شیعه و اهل سنت
است. کتاب در دو فصل تنظیم شده است: اخلاق
فردی و اخلاق اجتماعی. در هر فصل، سخنان آن
حضرت در دو بخش باید‌ها و نبایدها دسته‌بندی شده
است. گاهی سخنی از آن حضرت به طور مشترک هم در
منابع شیعه و هم در منابع اهل سنت به یک لفظ آمده و
گاهی جمله‌ای در منبعی شیعی به نحو اجمال و تفصیل
آن در منابع اهل سنت و گاه برعکس آمده است. برای
مطالعه یا بارگیری این کتاب [اینجا](#) کلیک کنید.

فاطمه بنت اسد علیها السلام، مادر گرامی امام علی علیه السلام بهاءالدین قهرمانی نژاد

این کتاب مختصر مختصری از زندگی‌نامه
فاطمه بنت سید، مادر گرامی امیرمؤمنان
علیه السلام می‌باشد. فاطمه بنت اسد که هم‌اکنون
مزار وی در کنار نوه‌های مهربان و دل‌بندش
و حجت‌های باهره خداوندی، یعنی امام
مجتبی، امام سجاد، امام باقر و امام صادق
علیهم السلام چشم و دل هر ارادتمند اهل بیت علیهم السلام را
در بقیع به خود جلب می‌کند. وی از مؤمنان
اولیه و مهاجرین والامقامی بود که همراه با
شوهرش در حالی از دنیا رفتند که رضایت
حق تعالی با آن‌ها بود و پیامبر رحمت صلی الله علیه و آله و سلم،
با چشمان اشکبار، ایشان را به عالم غلوی و
دار بقا مشایعت نمود. برای مطالعه برخط و یا
بارگیری این کتاب [اینجا](#) کلیک کنید.